

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o obnove prírody

Konferencia KRAJINA – ČLOVEK – KULTÚRA, Banská Bystrica,
20.6.2023

Ing. Marta Mútňanová
Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Globálny biodiverzitný rámec (GBF) – Green Deal (zelená dohoda)

-
- **22.12.2009** - Rada prijala závery o medzinárodnej biodiverzite po roku 2010
  - **15.3.2010** – stanovený **hlavný cieľ EÚ - zastaviť stratu biodiverzity do roku 2020**
  - **16.12.2015** – identifikované závery o **hodnotení stratégie EÚ v oblasti biodiverzity v polovici trvania**
  - **17.10.2016** – schválenie záverov ministrami EÚ – pred zasadnutím CBD (december, Cancun, Mexico) – na medzinárodnej úrovni sa musia prijať opatrenia na zastavenie straty biodiverzity

Globálny biodiverzitný rámec (GBF) – Green deal (zelená dohoda)

-
- **9.10.2018** - Rada prijala závery – vypracovanie ambiciózneho strategického plánu na ochranu biodiverzity po roku 2020
  - **19.12.2019** – ministri životného prostredia EÚ – zintenzívniť úsilie o zastavenie straty biodiverzity a obnovu ekosystémov – **základné rámce pre GBF**
  - **Rok 2020** – prepojenie GBF na reformu SPP, samit OSN o biodiverzite (EÚ schválila **Prísľub lídrov pre prírodu**), EÚ schválila závery o stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030

Globálny biodiverzitný rámec (GBF) – Green deal (zelená dohoda)

-
- **2021** – Rada vzala na vedomie vyhodnotenie stavu za roky 2011 – 2020 – viac ako 80 % biotopov je v zlom stave
  - **Rok 2022** – pozícia EÚ na 15. konferenciu OSN o biodiverzite (COP 15) – prijať globálny rámec pre biodiverzitu po roku 2020 – zastaviť a zvrátiť stratu biodiverzity
  - **7.-19.12.2022** – Montreal, Kanada – samit OSN COP 15 – svetovými lídrami schválené nové ciele na ochranu a obnovu prírody do roku 2030

Európska stratégia v oblasti biodiverzity do roku 2030

23 podcieľov:

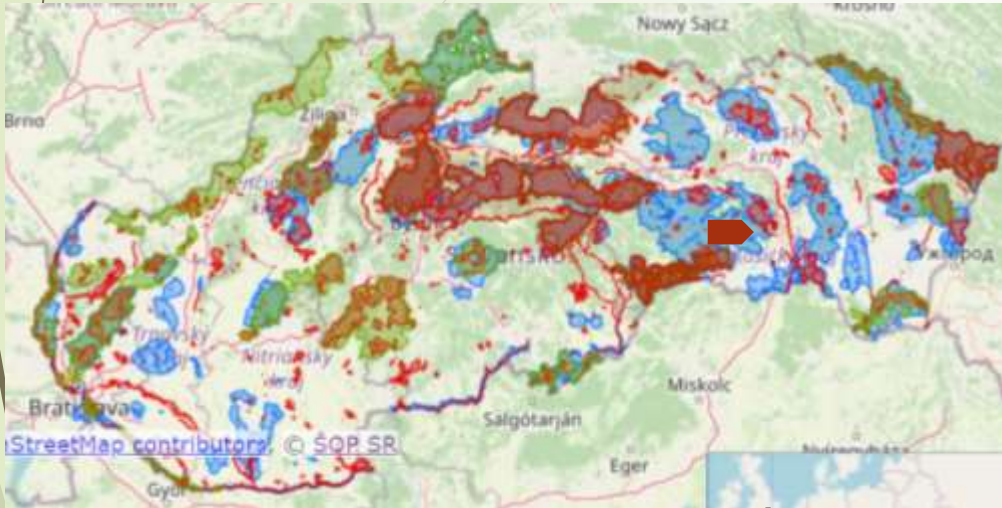
- **Cieľ 1:** Znížiť stratu oblastí s vysokým významom pre biodiverzitu, vrátane ekosystémov s vysokou ekologickou integritou takmer na nulu;
- **Cieľ 2:** **Obnova aspoň 30 % degradovaných ekosystémov;**
- **Cieľ 3:** **Ochrana 30 % suchozemských a vnútrozemských vodných, morských a pobrežných území;**
- **Cieľ 5:** Zabezpečiť, aby sa používanie, zber a obchod divých druhov stalo udržateľným, bezpečným a legálnym;
- **Cieľ 6:** Znížiť aspoň o 50 % introdukciu a usídlenie iných známych alebo potenciálnych invázných nepôvodných druhov;
- **Cieľ 7:** Zredukovať o 50 % prebytok živín a celkové riziko, ktoré predstavujú pesticídy a vysoko nebezpečné pesticídy;

Európska stratégia v oblasti biodiverzity do roku 2030

- **Ciel' 10:** Poľnohospodárske, akvakultúrne, rybárske a lesnícky obhospodarované územia budú obhospodarované udržateľne, vrátane značného navýšenia agroekologických prístupov;
- **Ciel' 11:** Explicitne spomenutie zdravia pôdy a opelovačov;
- **Ciel' 14:** Plná integrácia biodiverzity do politik a do sektorov; vrátane verejných a súkromných aktivít, fiškálnych a finančných tokov v rámci rámca;
- **Ciel' 15:** Zabezpečiť od veľkých a nadnárodných spoločností a finančných inštitúcií, aby monitorovali, hodnotili a transparentne zverejňovali svoje riziká, závislosti a vplyvy na biodiverzitu;
- **Ciel' 18:** Eliminovať, zrušiť alebo zreformovať dotácie, ktoré poškodzujú biodiverzitu najmenej o 500 mld. USD ročne a zároveň zvyšovať pozitívne stimuly na ochranu biodiverzity a jej udržateľné využívanie;

Ciele Európskej stratégie biodiverzity do roku 2030

30 % chránených území

identifikácia východiskového stavu a
cieľového stavu v roku 2030 – **37,11 %**

okrem zabezpečenia legislatívnej ochrany –
zabezpečiť aj nastavenie cieľov ochrany,
efektívneho manažmentu a monitoringu stavu

Ciele Európskej stratégie biodiverzity do roku 2030

10 % prísne chránených území

- identifikácia východiskového stavu z roku 2020 – **2,7 %** a cieľového stavu v roku 2030 – min. **5,13 %**
- **územia s 5. a 4. stupňom ochrany** – územia s bezzásahovým režimom, ale aj manažované územia, využívané výlučne spôsobom zameraným na zabezpečenie udržania stavu biotopov

Ciele Európskej stratégie biodiverzity do roku 2030

30 % zlepšenie stavu biotopov a druhov

- ▶ Do roku 2030 budú obnovené významné oblasti degradovaných ekosystémov a ekosystémov bohatých na uhlík, v prípade biotopov a rastlinných a živočíšnych druhov sa nebude prejavovať žiadne zhoršenie trendov alebo stavu ochrany a **aspoň 30 % z nich dosiahne priaznivý stav ochrany alebo preukáže pozitívny trend.**
- ▶ z posledného reportingu (čl. 17 a čl. 12 smerníc) predloženého v roku 2019 – za obdobie rokov 2013 – 2018 – **nepriaznivý stav 305 druhov a biotopov, 42 druhov vtákov**

Ciele Európskej stratégie biodiverzity do roku 2030 – *obnova prírody*

- Zvráti sa trend úbytku opeľovačov.
- Používanie chemických pesticídov a ich riziko sa zníži o 50 % a používanie nebezpečnejších pesticídov sa zníži o 50 %.
- Aspoň 10 % poľnohospodárskej plochy bude mať krajinné prvky s vysokým stupňom diverzity.
- Aspoň 25 % poľnohospodárskej pôdy sa bude obhospodarovať v súlade so zásadami ekologického poľnohospodárstva a dôjde k výraznému rozmachu využívania agroekologických postupov.
- V EÚ budú pri plnom rešpektovaní ekologických zásad vysadené aspoň tri miliardy stromov.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o obnove prírody

Vyžaduje zabezpečiť plnenie cieľov – ich záväznosť

- zabezpečiť **zlepšovanie stavu a obnovu** biotopov, zvyšovanie populácií druhov obnovou ich biotopov
- zvrátenie poklesu a nárast populácií **opel'ovačov**
- **lesy** – zvyšovanie zastúpenia rôznovekých porastov s vysokým zastúpením starých lesov, rastúci trend ponechávaných stromov na dožitie, mŕtveho dreva
- **mestské ekosystémy** – zabrániť znižovaniu podielu mestskej vegetácie do roku 2030 a zvýšenie celkovej plochy do roku 2040 o 3 % a do roku 2050 min. o 5 %

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o obnove prírody

- ▶ **poľnohospodárstvo** – zvýšenie zastúpenia biodiverzity organizmov, zvýšenie viazaného organického uhlíka v pôde a zvýšenie rozmanitosti krajinných prvkov, obnova odvodnených mokradí a rašelinísk
- ▶ **rieky** – odstraňovanie bariér na tokoch, obnova konektivity tokov – do roku 2030 obnoviť min. 25 000 km vodných tokov

Po prijatí nariadenia EÚ

- každý členský štát do dvoch rokov predloží národný plán obnovy
- každý cieľ z nariadenia musí byť presne kvantifikovaný, s vymedzenými oblasťami realizácie, harmonogramom, systémom monitoringu, návrhom financovania
- monitoring stavu dosahovania cieľov
- povinný reporting na Európsku komisiu (cca každé 3 roky)
- vyhodnotenie sa predpokladá v roku 2035

Ďakujem za pozornosť.

